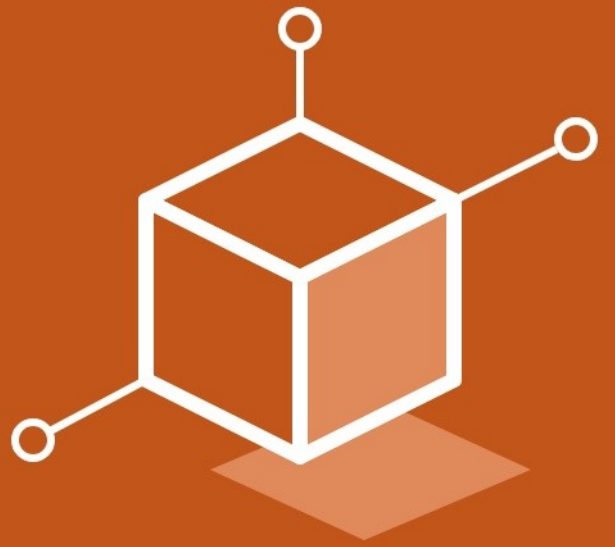
2

FELSEFE 10 · 3. ÜNİTE · 2. konu

Varlık Felsefesinin Temel Problemleri

Yaşadığın her şey bir simülasyon olsaydı fark edebilir miydin?

Gözlüğü çıkardığında hangi dünyadasın?

Düşünce deneyi

Gece gözlüğünü çıkarınca fark ediyorsun: Gün boyu yaşadığın her şey bir sanal gerçeklik gözlüğünün içindeymiş. Ya şimdi ulaştığın dünya da bir simülasyonsa?

1. soru

Algıladıklarımız gerçekten var mı?

ve

2. soru

Varsa, gerçekten var olan nedir?

felsefesinifi.com

Varlık sorusu Thales'le başladı

Arkhe

Değişen varlıkların ötesindeki **değişmeyen ana madde**. MÖ 6. yüzyılda Thales'e göre bu ana madde sudur.

felsefesinifi.com

İlk filozoflar ana maddeye farklı cevaplar verdi

Thales	Anaksimandros	Anaksimenes	Herakleitos	Demokritos
Su	Apeiron	Hava	Ateş	Atom

Arayış yeni tartışmalar açtı: **görünüş ve gerçeklik, birlik ve çokluk, değişim.**

felsefesinifi.com

Sofistler varlığın varlığını da tartışmaya açtı

MÖ 5. yüzyıl · Sofistler

Varlık sürekli değiştiği için değişmeyen bir özü olamaz. Böylece varlığın var olup olmadığı da sorgulandı.

Sonraki çağlarda din, bilim, siyaset ve ekonomi bu tartışmayı etkiledi.

felsefesinifi.com

İki problem sekiz akımı doğurdu

Varlık var mıdır?

Nihilizm · Realizm

Varlık nedir?

İdealizm · Materyalizm · Düalizm · Oluş felsefesi · Fenomenoloji · Varoluşçuluk

Her akımı **cevap verdiği soruyla** birlikte öğren.

felsefesinifi.com

Nihilizme göre tözsel anlamda varlık yoktur

Nihilizm her tür görüşe, değere ve düzene karşı çıkar. **Gorgias** görüşünü üç adımda dile getirir:

1

Hiçbir şey yoktur.

2

Varsa bilinemez.

3

Biliniyorsa aktarılamaz.

felsefesinifi.com

Realizme göre varlık vardır

Realizm

Realistler varlığın var olduğunda birleşir; varlığın ne olduğunda ayrılır.

Aristoteles (Metafizik): Filozof önce neyin var olduğunu, sonra var olanların doğasını açıklamalıdır.

felsefesinifi.com

Aristoteles'e göre her varlık madde ve formdan oluşur

Madde	Form
Fiziksel yapı	Varlığın özü
Değişir, yok olur.	Değişmez, sonsuzdur.
Duyularla algılanır.	Akılla kavranır.

İnsanlar ölür, **insanlık formu** sürer; hepsine bu yüzden "insan" deriz.

felsefesinifi.com

"Varlık nedir?" sorusu realizmin üstüne kurulur

Öteki akımlar

Önce varlığın var olduğunu kabul eder, sonra ne olduğunu sorar.

ama

Nihilizm

"Varlık nedir?" sorusunu anlamsız bulur.

felsefesinifi.com

İdealizme göre gerçeklik zihinseldir

İdealizm

Gerçeklik maddi değil zihinseldir. Görünenin ardında duyularla algılanamayan bir gerçeklik vardır.

Temsilciler: **Platon, İbni Sina, Hegel**

felsefesinifi.com

Platon'a göre duyular dünyası bir kopyadır

Duyular dünyası

Varlıklar doğar, değişir, yok olur ve çoktur. Gerçek değil, kopyadır.

ama

İdealar dünyası

İdealar ezelî-ebedî, değişmez, bir ve mükemmeldir. Akılla kavranır.

felsefesinifi.com

İbni Sina varlıkları ikiye ayırır

Mümkün varlık	Zorunlu varlık
Varlığı olasılık dâhilindedir.	Varlığı kendindendir.
Değişir, var olur, yok olur.	Ezelî-ebedî, bir ve mükemmeldir.
Çevremizdeki maddi varlıklar	Tanrı

felsefesinifi.com

Hegel'e göre tin değişerek dünyayı kurar

Tez

Meydana gelen durum

→

Antitez

İçindeki karşıtı

→

Sentez

İkisi çatışır, yeni durum doğar.

Asıl gerçeklik **tin**dir. Maddeye dönüşen tin kendine yabancılaşır; özüne tarih, sanat, din, felsefe ve hukukta döner. Hegel diyalektik idealizmin temsilcisidir.

felsefesinifi.com

Materyalizme göre gerçek olan maddidir

Materyalizm

Maddi varlıklar gerçektir; madde olmayan gerçek değildir.

Ana maddeyi su, hava, atom gibi maddi bir şey sayan bazı doğa filozofları ilk savunucular kabul edilir.

felsefesinifi.com

Dört materyalist, dört farklı vurgu

Demokritos

Atomcu: bölünmez atomlar birleşir.

Thomas Hobbes

Cisimci: her şey cisimdir.

De La Mettrie

Makine insan: ruh bedenin işlevidir.

Karl Marx

Diyalektik ve tarihsel: çatışma değişimi doğurur.

felsefesinifi.com

Hegel ile Marx aynı yöntemi kullanır

Hegel

Diyalektikte değişen **tin**dir.

ve

Marx

Diyalektikte değişen **madde**dir.

Fark yöntemde değil, **değişenin ne olduğundadır.**

felsefesinifi.com

Düalizme göre varlık iki unsurdan oluşur

Rene Descartes: İnsan, ruh ve beden olmak üzere iki tözden oluşur.

Ruh

Düşünür ama yer kaplamaz.

ve

Beden

Yer kaplar ama düşünmez.

felsefesinifi.com

Oluş felsefesine göre her şey değişir

Herakleitos

"Aynı nehre iki kez girilmez." Değişmeyen tek şey değişimdir; onu düzenleyen **logos** değişmez. Ana madde ateştir.

ve

Whitehead

Evren olaylardan oluşur. Her olay bir kez yaşanır; öncekinin sonucu, sonrakinin nedenidir.

felsefesinifi.com

Fenomenolojiye göre öz bilinçtedir

Asıl varlıklar **fenomenlerdir**. **Husserl**: İnsan özlere kendi bilinci üzerine düşünerek ulaşır.

Engel

Ön yargılar, inançlar

→

Paranteze alma

Varlığa ait nitelikler bir kenara bırakılır.

→

Öz

Değişmeyen öz kalır.

felsefesinifi.com

Varoluşçuluğa göre insanda varoluş özden önce gelir

Öteki varlıklar

Öz önce gelir. Makasın ne işe yarayacağı üretilmeden bellidir.

ama

İnsan

Önce var olur; özünü özgürlüğüyle kendisi belirler.

Sartre: Özgürlük sorumluluk getirir; insan her eyleminden sorumludur.

felsefesinifi.com

Sekiz akım iki soruya cevap verir

Akım	Soru	Cevap	Temsilciler
Nihilizm	Var mı?	Tözsel varlık yoktur	Gorgias
Realizm	Var mı?	Varlık vardır	Aristoteles
İdealizm	Nedir?	Zihinsel olan	Platon, İbni Sina, Hegel
Materyalizm	Nedir?	Maddi olan	Demokritos, Hobbes, De La Mettrie, Marx
Düalizm	Nedir?	Madde ve ruh	Descartes
Oluş felsefesi	Nedir?	Sürekli değişen	Herakleitos, Whitehead
Fenomenoloji	Nedir?	Fenomenler ve özleri	Husserl
Varoluşçuluk	Nedir?	İnsanda varoluş özden önce gelir	Sartre

felsefesinifi.com

Felsefi bir metin beş adımda incelenir

1 Kavram → 2 Problem → 3 Argüman → 4 Gerekçe → 5 Eleştiri

Önce kavramı, sonra problemi bul; argümanı ancak problemi bilince yakalarsın.

felsefesinifi.com

Berkeley'e göre var olmak algılanmaktır

Eser: **Hylas ile Philonous Arasında Üç Konuşma** · Problem: Gerçek olan nedir?

Gerekçe

Bahçıvan kiraz ağacının var olduğuna onu gördüğü için, portakal ağacının olmadığına onu algılamadığı için inanır.

yani

Sonuç

İnsanın algılamadığını Tanrı gibi sonsuz bir zihin algılar.

felsefesinifi.com

Ülken'e göre varlık ile oluş birbirini gerektirir

Oluşsuz varlık

Varlığın ölümü demektir.

ve

Varlıksız oluş

Boşlukta kalır.

Hilmi Ziya Ülken (Varlık ve Oluş): Görünüş ile gerçek birbirini tamamlar.

felsefesinifi.com

Düşün

Gerçek olan, duyularınla algıladığın değişen dünya mı, yoksa onun ardındaki değişmeyen bir şey mi?

felsefesinifi.com

